

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมของสถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ มุ่งเสนอปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม รวมทั้งเสนอแนวทางสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม ในที่นี้ ผู้เขียนศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม
2. แนวคิดทางอาชญวิทยาและแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. ความร่วมมือของประชาชนและชุมชน
3. สภาพทั่วไปในเขตท้องที่สถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม

ความหมายของอาชญากรรม

ประจักษ์ เปี่ยมสมบูรณ์ (2541) ได้แสดงถึงความหมายของคำว่า “อาชญากรรม” ดังนี้ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายความว่า การกระทำผิดทางอาญา คำว่า “อาญา” แปลว่า อำนาจหรือโทษ ส่วนคำว่า “กรรม” ก็คือการกระทำในภาษาอังกฤษคำว่า “Crime” ก็มีรากศัพท์มาจากคำว่า “Crimen” ในภาษาละตินซึ่งแปลว่าการกล่าวหา หรือการทำความผิดโดยบุคคลหนึ่งต่อบุคคลอื่น ในยุคก่อนคริสตกาลอาชญากรรมยังจัดเป็นเรื่องส่วนบุคคล ซึ่งรัฐจะไม่เข้าแทรกแซง ผู้เสียหายจึงสามารถเรียกคืนความเสียหาย หรือเรียกชำระหนี้ความแค้นได้จากผู้กระทำผิด หรือแม้แต่สมาชิกอื่นในครอบครัวของผู้กระทำความผิดโดยตรง สภาพการณ์ดังกล่าว ปรากฏชัดในประมวลกฎหมายฮัมมูราบี (Code of Hammurabi) ซึ่งได้บัญญัติไว้ราว 1900 ปีก่อนคริสตกาล แต่กระนั้นการลงโทษหรือการเรียกค่าชดเชยโดยตรงจาก ผู้เสียหายก็มักไม่ได้เกิดขึ้นเสมอไป ถ้าผู้เสียหายมีความอ่อนแอกว่าผู้กระทำผิด หรือแม้ในกรณี ที่ทั้งสองฝ่ายมีพลังอำนาจพอ ๆ กัน การทำลายล้างซึ่งกันและกันก็จะไม่มีวันจบสิ้น ผลที่ติดตามมาก็คือ ชุมชนและสังคมย่อมจะยุ่งเหยิงเสียหาย ด้วยเหตุนี้รัฐจึงได้เริ่มเข้ามามี

บทบาทแทรกแซงในการพิจารณาพิพากษาคดี และลงโทษผู้กระทำผิด ทั้งนี้เพื่อรักษาความสงบสุขของชุมชนและสังคม ดังนั้น การประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินของกษัตริย์จึงถูกเปรียบเสมือนเป็นการประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของกษัตริย์ด้วย (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2541 : 3)

ไทพีศรีนิวัต ภัคดีกุล (2545 : 12) ได้ให้คำนิยาม “ อาชญากรรม ” ไว้ว่าอาชญากรรม คือ การกระทำหรือละเว้นการกระทำใด อันพึงสันนิษฐานได้ว่า บุคคลนั้นจะต้องถูกลงโทษจากผู้มีอำนาจในการควบคุมทางการเมือง ที่ต่อเนื่องกันในอาณาเขตที่บุคคลนั้นอยู่และได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับอาชญากรรมไว้ว่าเป็นผลที่เกิดจากการเรียนรู้จากความสัมพันธ์ของกลุ่มโดยอาศัยการปะสังสรรค์ การสื่อสารคมนาคม การมีส่วนร่วมในกลุ่มในสังคม ซึ่งการเรียนรู้ในที่นี้จะรวมถึงเรื่องทัศนคติ แรงจูงใจ แรงผลักดันอันมีผลทำให้เกิดการกระทำพฤติกรรมทางอาชญากรรมการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในด้านความรู้สึกในทางที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกฎหมาย อาชญากรรมและการกระทำผิดของเด็กนั้นมิได้เกิดขึ้นเองแต่เป็นสิ่งเรียนรู้ได้ การเรียนรู้ดังกล่าวจะรวมถึงเทคนิคและวิธีการทั้งหมด คือ ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับประกอบอาชญากรรม อันเป็นมูลฐานสำคัญที่จะให้เกิดการประกอบอาชญากรรม มนุษย์จะเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการประกอบอาชญากรรมตลอดจนถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมในการมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมทางด้านอาชญากรรมนั้น บุคคลนั้น ๆ จะมีความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางด้านต่อต้านกฎหมายมากกว่าที่จะนิยมชมชื่น ฉะนั้นตามความหมายของอาชญากรรมจึงรวมถึงหมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่มีลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอาญา ที่บทบัญญัติโทษไว้ว่าเป็นความผิด และมีบทลงโทษ ซึ่งผู้ประกอบอาชญากรรมจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ขณะนั้น โดยการประกอบอาชญากรรมนั้นมีปัจจัยหลายประการเช่นการเรียนรู้ ประสบการณ์ สภาพแวดล้อมทางสังคมครอบครัวที่ได้ประสบปัญหาด้านอาชญากรรมเป็นตัวชี้ให้ผู้กระทำผิดเป็นอาชญากรได้

ประเภทของอาชญากรรม

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2540 : 5 – 10) อาชญากรรมอาจจำแนกได้หลายลักษณะตามเกณฑ์ที่แต่ละคนจะกำหนดใช้ ในที่นี้คำว่า “อาชญากรรม” ได้รับการแยกพิจารณาออกเป็น 5 ประเภทดังต่อไปนี้

1. **อาชญากรรมปราศจากจากผู้เสียหาย** หมายความว่า อาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการละเมิดศีลธรรมจรรยาของบุคคล และการที่เรียกว่าอาชญากรรมปราศจากผู้เสียหายก็เพราะผู้กระทำผิดและผู้เสียหายก็คือบุคคลเดียวกัน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการพนัน การค้าประเวณี การทำแท้ง การมีและใช้สิ่งลามกอนาจาร เป็นต้น เป็นต้น เป็นประเภทเป็นภัยต่อสังคมต่ำ

2. **อาชญากรรมพื้นฐาน** หมายถึง อาชญากรรมซึ่งเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ร่างกาย และ/หรือชีวิตของบุคคลอื่น ตัวอย่าง เช่น การลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆังทรัพย์ ปล้นทรัพย์

ทำร้ายร่างกาย และฆ่าผู้อื่น เป็นต้น โดยอาจแตกต่างกันก็เพียงความถี่และความรุนแรงเป็นสำคัญ ส่วนอาชญากรผู้ประกอบอาชญากรรมพื้นฐานก็มักปรากฏทั้งกลุ่มที่เป็นมืออาชีพ และกลุ่มที่ไม่ใช่มืออาชีพ

3. **อาชญากรรมองค์กร** หมายถึง อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวเข้าด้วยกันตามสาย การบังคับบัญชาในรูปองค์กร โดยจัดวางแผนและการดำเนินงานเพื่อประกอบธุรกิจ ผิดกฎหมาย ประเภทต่าง ๆ และบ่อยครั้งที่อาชญากรจะอาศัยอำนาจเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อผูกขาดการดำเนิน ธุรกิจผิดกฎหมายนั้นๆ เช่น การเป็นเจ้าของมือสลากกินรวบ การค้าหญิงโดยบังคับค้าประเวณี การค้ายาเสพติดให้โทษ การค้าสินค้านิยามิ การค้าแร่เถื่อน ไม้เถื่อน เป็นต้น อาชญากรองค์กรมักมีการรวมตัวกัน จัดตั้งองค์กรการและมีความผูกพันต่อกันในหมู่สมาชิกอย่างแนบแน่นไม่ว่าด้วยสายเลือดหรือด้วยผลประโยชน์ และมักใช้ความรุนแรงในการดำเนินการธุรกิจผิดกฎหมายดังเช่นการข่มขู่ การทำร้ายร่างกาย หรือแม้แต่การฆ่าผู้อื่นที่ขัดผลประโยชน์ อาชญากรรมประเภทนี้ควบคุมได้ยาก

4. **อาชญากรรมคอปกขาว** หมายถึง อาชญากรรมซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ใน ตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่ว่าจะในภาครัฐราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน และได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าว ในทางไม่ชอบเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ข้าราชการรับเงินเดือนคอมมิชชั่นในการประมูลก่อสร้าง สถานที่ราชการ และคณะกรรมการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการรับเงินโดยมิชอบ เป็นต้นในปัจจุบันได้ขยายไปครอบคลุมถึงการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งใน ภาคเอกชนด้วยการคั่นพบและการเปิดเผยเกี่ยวกับอาชญากรรมประเภทนี้จึงมีระดับต่ำ

5. **อาชญากรรมพิเศษ** หมายถึง อาชญากรรมซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากอาชญากรรม 4 ประเภทแรก เช่นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและพาณิชย์ อาชญากรรมก่อการร้าย อาชญากรรมทาง คอมพิวเตอร์ เป็นต้น อาชญากรรมเหล่านี้มีความละเอียดอ่อนและสลับซับซ้อน ซึ่งยากแก่การศึกษาและการควบคุม กระบวนการยุติธรรมไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพังแต่มักจะอาศัยความร่วมมือและ ประสานงานดับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอาจทั้งภายในและภายนอกหรือระหว่างประเทศ

อาชญากรรมได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จากอดีตไม่มีความสลับซับซ้อนในวิธีการกระทำ ความผิด โดยในปัจจุบันได้ใช้ความทันสมัยตามยุคโลกาภิวัตน์ อาทิ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต การบริการเงินด่วน ATM โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น เป็นอุปกรณ์ที่มีส่วนช่วยเสริมในการกระทำความผิดของ อาชญากร โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ซึ่งได้มีการติดต่อผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรืออาจมีการก่อวินาศกรรม ระบบคอมพิวเตอร์ โดยการปล่อยไวรัส เป็นต้น เหล่านี้คือหนทางการประกอบอาชญากรรมในสมัยใหม่

ที่ทำให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องศึกษาพัฒนาให้ทันกับวิวัฒนาการกระทำผิดของอาชญากรให้ทันเพื่อจะได้ป้องกันชีวิตและทรัพย์สินผลประโยชน์ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการป้องกันอาชญากรรม

ประชาย เปี่ยมสมบูรณ์ (2540 : 187-188) ได้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความของคำว่า “การป้องกันอาชญากรรมพื้นฐาน” นั้นก่อให้เกิดความสับสนและยุ่งยาก พอสมควรทั้งนี้เพราะจำนวนคำจำกัดความมีมาก ปัญหาสำคัญที่ถกเถียงกันคือ ว่าจะเรียกว่าการป้องกันหรือควบคุมหรือแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมพื้นฐาน โดยทั่วไปแล้วการป้องกันย่อมหมายถึง การดำเนินการใด เพื่อมิให้สิ่งที่จะป้องกันเกิดขึ้น แต่ในเรื่องของการป้องกันอาชญากรรมพื้นฐานมีปัญหาว่าการลงโทษผู้กระทำความผิด หรือการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษเช่นนี้เป็นการป้องกันอาชญากรรมพื้นฐานหรือไม่ ซึ่งเป็นการดำเนินการภายหลังจากที่เกิดอาชญากรรมขึ้นแล้ว อีกนัยหนึ่งเป็นการป้องกันอาชญากรรมพื้นฐาน โดยการข่มขู่ ยับยั้ง หรือการช่วยมิให้ผู้พ้นโทษกลับไปกระทำความผิดขึ้นอีก ในบางกรณี เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงความสับสนดังกล่าว จึงมีการหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงความหมายหรือคำจำกัดความโดยหันไปพิจารณาถึงระดับหรือขอบเขตของการป้องกัน อาชญากรรมได้ประยุกต์ระดับของการป้องกันงานสาธารณสุขมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรม โดยได้แบ่งระดับของการป้องกันออกเป็น 3 ระดับคือ การป้องกันระดับแรก ระดับที่สอง ระดับที่สาม ในการป้องกันระดับแรกในทางสาธารณสุขหมายถึงการป้องกันโรคติดต่อ โดยเน้นสุขภาพอนามัย การปลูกฝัฒนิตยา การระวังเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ สำหรับในทางอาชญาวิทยา หมายถึง การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่มีปัญหา การป้องกันระดับที่สอง เกี่ยวข้องกับการคัดเลือกผู้เริ่มมีอาการป่วยออกจากผู้อื่น ในทางอาชญาวิทยานั้นที่การแยกเด็กหรือผู้ใหญ่ที่มีแนวโน้มที่จะกระทำผิด หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ไม่ร้ายแรงเพื่อให้การเอาใจใส่ โดยเฉพาะการป้องกันระดับที่สาม งานสาธารณสุขเน้นในเรื่องการบำบัดรักษาผู้ป่วย ในทางอาชญาวิทยานั้นในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด เพื่อมิให้กระทำผิดซ้ำอีก นอกจากนี้ได้แบ่งการป้องกันอาชญากรรมพื้นฐานในแง่ของการป้องกันที่สภาพแวดล้อมหรือ ที่ตัวอาชญากร หรือแง่ของการป้องกันก่อนที่จะเกิดอาชญากรรม และหลังจากเกิดอาชญากรรมแล้ว นอกจากนี้ยังได้แบ่งในแง่การป้องกันทางตรง กับทางอ้อม ทางตรงนั้นเกี่ยวข้องกับการลดช่องโอกาสในการกระทำผิดจากสภาพแวดล้อมในขณะที่ทางอ้อมเน้นไปในด้านการฝึกอาชีพ การศึกษา การจับกุมปราบปรามของตำรวจ การคุมประพฤติ และการจำคุก เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการพิจารณาที่น่าสนใจก็คือ การพิจารณาในแง่ของขอบเขตของการป้องกันอาชญากรรม คณะกรรมการของประธานาธิบดีอเมริกัน ด้านการบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (Enforcement and Administration of Justice, 1968 อ้างถึงใน โสภานุพิกุลชัย, 2542 : 45) ได้ระบุว่า

การป้องกันอาชญากรรมครอบคลุมถึงกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดเงื่อนไขทางสังคมที่มีส่วนสัมพันธ์กับอาชญากรรม การปรับปรุงความสามารถของกระบวนการยุติธรรมที่จะสืบสวน จับกุม ตัดสินลงโทษ และฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับเข้าสู่สังคม รวมทั้งการลดสภาพการณ์ที่อาชญากรรมที่มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้ง่าย

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่า ได้มีการแบ่งแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมไว้ 3 แนวทาง คือ การป้องกันโดยการแก้ไขสภาพสังคม การป้องกันโดยการลงโทษเพื่อข่มขวัญยับยั้ง และการป้องกันโดยการตัดช่องทางโอกาสในการกระทำผิด

แนวทางประการแรก คือการป้องกันโดยการจัดเงื่อนไขทางสังคมที่สัมพันธ์กับอาชญากรรม นั้น จะเป็นการป้องกันมิให้เกิด “ตัวอาชญากรรม” โดยแนวทางนี้ถือว่าพฤติกรรมอาชญากรรมเป็นผลมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนสภาพความผิดปกติของจิตใจมนุษย์แต่ละคนที่ได้รับการบีบคั้นหรือกดดันให้หันไปสู่พฤติกรรมอาชญากรรม ดังนั้น แนวทางนี้มุ่งศึกษาถึงปัจจัยดังกล่าวที่อาจก่อให้เกิดการกระทำผิด และพยายามขจัดปัจจัยเหล่านั้นก่อนที่จะมีผลกระทบต่อบุคคล นอกจากนี้ยังมีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว อบรมมุข การมีงานทำ การศึกษา และปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมาย

แนวทางประการที่สอง คือการป้องกันอาชญากรรมที่เน้นในด้านการลงโทษจากความเชื่อที่ว่า บุคคลกระทำความผิดเพราะไม่เกรงกลัวการลงโทษหรือกฎหมาย เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายไม่แน่นอน ค่าเช่า และไม่มีโทษที่เหมาะสมกับการกระทำผิด จึงทำให้คนกล้าเสี่ยงที่จะกระทำความผิด และโอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดมีมากกว่าโอกาสในการถูกลงโทษ ดังนั้นการป้องกันอาชญากรรมตามแนวทางนี้จึงต้องใช้การบังคับใช้กฎหมาย และการลงโทษให้มีลักษณะรวดเร็วแน่นอนและเหมาะสมเพื่อเป็นการข่มขวัญและยับยั้งผู้ที่คิดจะกระทำความผิดซึ่งในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม คือ ตำรวจ อัยการ ศาลและราชทัณฑ์ จะต้องประสานงานกันโดยเน้นที่การป้องกันมิให้เกิด “อาชญากรรม” แต่แตกต่างจากแนวแรกคือไม่ถือว่าการถูกแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมจะเป็นสิ่งสำคัญอยู่ที่ประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายว่ามีผลทำให้คนทั่วไปเกิดความยับยั้งที่จะกระทำความผิดหรือไม่

แนวทางประการที่สาม แนวทางในการตัดช่องและโอกาส เน้นที่การป้องกันมิให้เกิด “อาชญากรรม”

ทฤษฎีการเกิดอาชญากรรม

ทฤษฎีมูลเหตุหลายอย่าง (Pluralism)

นักอาชญาวิทยาได้ศึกษาถึงมูลเหตุแห่งอาชญากรรมและได้ทำการวิจัยยืนยันว่าปัจจัยและมูลเหตุที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมมีหลายปัจจัยทั้งภายนอกและภายในตัวบุคคลที่ประกอบอาชญากรรม และปัจจัยเหล่านี้มีส่วนช่วยทำให้ประกอบอาชญากรรมขึ้นต่อจากนั้นก็มีนักจิตวิทยา นักอาชญาวิทยา

หลายคนได้พยายามค้นคว้าเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งอาชญากรรมในหนังสือ Principles of Criminology โดยเรียกทฤษฎีนี้ว่า Differential Association หรือแปลว่าผลต่างของการสมาคมในการก่อให้เกิดอาชญากรรม เพราะซัทเธอร์แลนด์ นักอาชญาวิทยาชื่อดัง (โสภา ชูพิกุลชัย, 2542 : 46) อธิบายไว้ว่า

1. อาชญากรรมไม่ได้เกิดขึ้นเอง แต่เป็นสิ่งที่เรียนรู้ขึ้น
2. การเรียนรู้นี้หมายความว่า รวมทั้งในด้านวิธีการด้านการประกอบอาชญากรรมทัศนคติที่ไม่ดีทำให้ผู้นั้นกระทำสิ่งผิด
3. หน่วยสังคมเบื้องต้น เป็นมูลฐานอันสำคัญ ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนเล่น เป็นต้น
4. การที่คนเรากลายเป็นอาชญากร เพราะความรู้สึกด้าน โน้มเอียงไปในทางฝ่าฝืนกฎหมาย
5. ความรุนแรง และความยาวนานของระยะเวลาในการใส่สิ่งชั่วร้ายเป็นเครื่องวินิจฉัยถึงปฏิกิริยาของการแสดงออกในทางอาชญากรรม

สรุป ทฤษฎีนี้การที่คนเราประกอบอาชญากรรมเพราะเราได้เรียนรู้ในด้านทัศนคติให้เห็นว่าการประกอบอาชญากรรมไม่ใช่ของผิดหรือความชั่ว การเรียนรู้เริ่มตั้งแต่บุคคลอยู่ในวัยเยาว์โดยเรียนรู้จากสังคมนรอบตัว เช่น ครอบครัว เพื่อนฝูง

ทฤษฎีนิเวศวิทยาแห่งสำนักชิคาโก

ความคิดทางมนุษยนิเวศวิทยาเกี่ยวกับการเกิดอาชญากรรมในระยะเริ่มแรกในสหรัฐอเมริกา ได้เจริญเติบโตขึ้นในมหาวิทยาลัย ชิคาโก (อัมณฑ พูบำรุง, 2543 : 20-21) โดยยึดทฤษฎีจุดร่วมของวงกลมทฤษฎีดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้กับเมืองอื่น ๆ ได้ ไม่เฉพาะเมืองชิคาโกแห่งเดียว โดยแบ่งออกเป็น 5 เขตใหญ่ ตรงศูนย์กลางเมืองจัดเป็นเขตธุรกิจการค้า ในเขตนี้จะมีโรงงาน เขตที่ 2 จัดเป็นเขตทางผ่านเป็นเขตที่ความเจริญทางธุรกิจขยายออกไป เขตที่ 3 เป็นเขตที่อยู่อาศัยของผู้ใช้แรงงานเป็นเขตที่มีความเสื่อมโทรมน้อยกว่าเขตทางผ่าน เขตที่ 4 เป็นเขตที่อยู่อาศัยของชนชั้นกลางเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของผู้มีวิชาชีพ ข้าราชการ ทำงานตามห้าง บริษัท เขตที่ 5 เป็นเขตชานเมือง และเมืองบริวาร ผู้คนมักจะออกไปจากบ้านไปทำงานในเมืองในตอนกลางวัน และพักผ่อนตอนกลางคืน จากสภาพของเขตต่าง ๆ ทำให้คนตกอยู่ในอิทธิพลของสภาพแวดล้อม คนที่มีลักษณะเหมือนกันก็จะคบค้าสมาคมกัน ใครอยู่เขตไหนก็จะมีความชำนาญเฉพาะตัวตามเขตที่พักอาศัย ความแตกต่างที่สำคัญของคนที่อยู่อาศัยในเมืองใหญ่ก็คือความแตกต่างของชนชั้น

ทฤษฎีสภาพไร้กฎหมาย (Anomie Theory)

ทฤษฎีนี้บางทีก็เรียกกันว่า The Goals and Means Theory แปลว่าทฤษฎีเป้าหมายและวิธีการ (อัมณฑ พูบำรุง, 2543 : 69-70) ซึ่งได้อธิบายสภาพไร้กฎหมายว่า คือสภาพอันสลับซับซ้อนที่ประกอบไปด้วยความยากจน การมีโอกาสดังจำกัดที่จะดำเนินไปสู่ความสำเร็จในการดำรงชีวิต

ร่วมกันในสังคม ในสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้เกิดการว่างงานของประชากรเป็นจำนวนมากกลุ่มคนได้เดินทางเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ ประกอบกับสถาบันทางสังคมต่าง ๆ มากมาย เช่น สถาบันการศึกษา สถานที่ราชการ สถานพยาบาล มีมากในเขตเมืองทำให้นักกดขี่แข่งขันกันทำมาหากิน แต่ไม่มีงานรองรับเกิดแรงกดดันภายในสังคมและตนเอง ทำให้แสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปเป็นอาชญากรรม

แนวความคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม

ความหมายของอาชญากรรม

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมาย “อาชญากรรม” ไว้ว่า “การกระทำความผิดทางอาญา”

นอกจากนี้อาชญากรรมยังมีความหมายอีกหลายประการดังนี้

ทางกฎหมาย หมายถึง การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือขัดกับข้อกฎหมายที่วางไว้และผู้กระทำนั้นจะต้องได้รับโทษตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย

ทางสังคม เพิ่งเล็งถึงความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับสังคมเป็นหลัก และพิจารณาว่าการกระทำที่ฝ่าฝืนขัดแย้งนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร อะไรเป็นปัจจัยที่มีส่วนทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถปรับปรุงหรือปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับกฎหมายซึ่งเป็นมาตรฐานอย่างหนึ่งของสังคม

อาชญากรรม “...เป็นปรากฏการณ์หนึ่งของสังคมที่เกิดขึ้น โดยกระทำของบุคคลซึ่งการกระทำนั้นกฎหมายได้บัญญัติเป็นข้อห้าม และถือว่าเป็นความผิดซึ่งผู้กระทำจะต้องได้รับการลงโทษ”... เป็นพฤติกรรมที่มีผลให้บุคคลและสังคมได้รับอันตรายต่อชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน จึงต้องมีการลงโทษผู้ประพฤตินั้น (อันณพ ชูบำรุง, 2543 : 6) ซูเทอร์แลนด์ และ เครซี่ (Sutherland & Cressey อ้างถึงในอันณพ ชูบำรุง, 2543 : 2) เป็นนักอาชญาวิทยา กล่าวว่า อาชญากรรมหมายถึง พฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายอาญา พฤติกรรมที่ไม่เป็นการละเมิดกฎหมายอาญาไม่ถือว่าเป็นอาชญากรรม แม้ว่าพฤติกรรมนั้นจะผิดศีลธรรม มีความต่ำทรามหรือไม่เหมาะสมเพียงใดก็ตาม

ความหมายของอาชญากรรม ตรงกับคำว่า “Crime” มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Crimen ขยายความครอบคลุมข้อกล่าวหา การกล่าวหา การดำเนินคดีจนถึงการกระทำหรือการละเว้นกระทำใดๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นข้อห้ามและมีการลงโทษ ซึ่งในความหมายนี้ได้นำมาใช้ในปัจจุบัน (ประเสริฐ เมฆมณี, 2544 : 9 – 10)

สรุปได้ว่า อาชญากรรม เป็นการกระทำที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นข้อห้ามและมีบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดไม่ว่าการกระทำนั้นจะผิดศีลธรรมหรือไม่ก็ตาม

สาเหตุการเกิดอาชญากรรม

สาเหตุของอาชญากรรมย่อมเกี่ยวพันและขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่าง ๆ ทางด้านสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม สถานะทางสังคม ที่จะเป็นเครื่องกำหนดความโน้มเอียงในการกระทำผิด ความสามารถที่จะต่อต้านความกดดันในการกระทำผิดซึ่งถูกกำหนดโดยบทบาทของกลุ่ม และความโน้มเอียงต่อการกระทำที่ถูกกำหนด โดยบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปว่า สาเหตุของอาชญากรรมนั้นส่วนหนึ่งเกิดจากบุคลิกภาพและสถานการณ์

วเรช จันทรศร (2542 : 51 – 52) ได้สรุปสาเหตุของอาชญากรรมไว้ดังนี้

1. สาเหตุในแง่ตัวบุคคล อาชญากรรมที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งอาจมาจากความโน้มเอียงต่อการกระทำผิดที่ถูกกำหนด โดยบุคลิกภาพของบุคคลที่แตกต่างกัน เช่น ความผิดปกติทางชีววิทยากรมพันธุ์ ระดับสติปัญญา ตลอดจนการที่บุคคลไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและแรงผลักดันของบุคคลที่จะตกลงใจประกอบอาชญากรรม

2. สาเหตุในแง่ของกลุ่มบุคคลอาชญากรรมส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความสามรถที่จะต่อต้านการกดดันในการกระทำ ซึ่งถูกกำหนดโดยบทบาทของกลุ่ม

3. สาเหตุในแง่ระบบสังคม การเกิดอาชญากรรมเกี่ยวพันและได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และชนชั้นทางสังคมของบุคคลช่างจะเป็นเครื่องกำหนดความโน้มเอียงในการกระทำผิด ซึ่งเป็นสาเหตุที่แก้ไขได้ง่ายกว่า

อณณพ ชูบำรุง (2543) กล่าวถึงการศึกษาของ Suzuki นักอาชญาวิทยาชาวญี่ปุ่นว่าได้พบปัจจัย 3 ประการที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม และในแต่ละปัจจัยมิได้มีเส้นแบ่งที่ชัดเจน แน่นอนดังนี้

1. ปัจจัยด้านสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่กระทบกระเทือนต่อคุณภาพของชีวิตของบุคคลในสังคม ได้แก่ ความยากจน

2. ปัจจัยด้านจิตใจ คนบางคนทำความผิดเพราะเป็นโรคจิต โรคประสาท หรือความผิดปกติทางบุคลิกภาพ

3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เป็นปัจจัยที่ช่วยให้การประกอบอาชญากรรมเป็นไปได้ง่ายขึ้น เช่น ลิ่นค้าต่าง ๆ ที่ตั้งแสดงไว้ในห้างสรรพสินค้า บ้านที่ไม่ได้ถูกดูแลการขาดการควบคุมอาวุธปืน เป็นต้น

สติเฟิน ซาฟเฟอร์ (Stephan Saffer อ้างถึงใน ประพร วิบูลสุข, 2544 : 15) กล่าวว่า ประชากร กลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทอย่างสำคัญในการก่อให้เกิดอาชญากรรมขึ้น ต่อไปนี้

1. ข้อแตกต่างระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย ที่ต้องตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมและได้กลายเป็นอาชญากร ปรากฏว่าในคดีอุกฉกรรจ์ (ฆาตกรรม, ทำร้ายร่างกายจนสาหัสและการโจรกรรม

ผู้ชายกระทำมากกว่าผู้หญิง 17 เท่าตัว และพวกที่ตกเป็นเหยื่อก็เป็นผู้ชายมีมากกว่าผู้หญิงในการโจรกรรมนั้นผู้ชายถูกกระทำร้ายมากกว่าผู้หญิง)

2. กลุ่มอายุ ปรากฏว่า ผู้ชายที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี และอายุระหว่าง 51 – 60 ปี มักจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่ากลุ่มอายุ ส่วนผู้หญิงนั้น ปรากฏว่า อายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไปมักตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่ากลุ่มอายุอื่น

3. รายได้ ระดับการศึกษา และงานอาชีพ จากการศึกษาปรากฏว่าไม่มีข้อแตกต่างระหว่างการศึกษางานอาชีพของอาชญากรกับการศึกษาและงานอาชีพของผู้ต้องตกเป็นเหยื่ออาชญากร

4. วิธีและทัศนคติในการประกอบอาชญากรรม มีข้อสรุปที่สำคัญคือ อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน กระจุกตัวไปที่เพราะต้องการทรัพย์สินเงินทอง โดยมากมักใช้ปืนเป็นอาวุธ คนที่มีอารมณ์เดือดดาลมักใช้อาวุธที่ใช้สำหรับแทงหรือฟัน อาวุธที่ใช้สำหรับทำร้ายกันในระหว่างผิวเมียก็มักใช้อาวุธที่ใช้สำหรับแทงหรือฟัน เหยื่อที่ถูกสังหารด้วยปืน มักจะเป็นเหยื่อที่ไม่มีทางรอดได้ และการช่วยของเหยื่อจะกระตุ้นให้เกิดการใช้ปืนทันที

ตามทัศนะของสติเฟิน ซาฟเฟอร์ การให้ความสำคัญแก่เหยื่ออาชญากรรมก็เพื่อที่จะทำให้เข้าใจปัญหาอาชญากรรมได้ดีขึ้น ไม่ต้องโยนความผิดให้แก่ตัวอาชญากรรมเพียงด้านเดียว จะได้พิจารณาถึงตัวอาชญากรตัวเหยื่อ และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ พร้อม ๆ กัน ฉะนั้นการที่จะเข้าใจปัญหาอาชญากรรมให้ได้นั้นก็จำเป็นต้องศึกษาปัญหาอาชญากรรมแต่ละประเภทอย่างละเอียดถี่ถ้วน และต้องศึกษาถึงด้านอาชญากร เหยื่อ และสภาพแวดล้อมประกอบกันไปเสมอ ทั้งนี้เพราะทั้งสามส่วนนี้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ประเภทของอาชญากรรม สติเฟิน ซาฟเฟอร์ (Stephan Saffer อ้างถึงใน ประพร วิบูลสุข, 2544 : 17) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. Mala In Se หมายถึง พฤติกรรมที่มีความผิดในตัวเองทั้งแง่ศีลธรรมและกฎหมายอาชญากรรมแบบนี้รวมถึงความผิดเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย การรบกวนต่อความสงบสุขหรือระเบียบต่อสาธารณชน การทำความเสียหายต่อบุคคลหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และการประพฤติดื้อต่อหน้าที่ด้วย เช่น การฆาตกรรม ข่มขืน กระทำชำเรา การวางเพลิง ปล้นทรัพย์ ปลอมแปลงเอกสาร

2. Mala Prohibit หมายถึง พฤติกรรมที่มีได้มีความผิดในตัวเอง แต่มีความผิดเพราะกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดและจะต้องลงโทษโดยอำนาจของรัฐ รวมทั้งการได้กระทำข้อห้ามต่าง ๆ ของรัฐ ซึ่งโดยตัวมันเองแล้วไม่มีความผิด เช่น การละเมิดกฎหมายแรงงานกฎหมายลิขสิทธิ์ การจัดตั้งสมาคมโดยไม่จดทะเบียน การกระทำความผิดกฎจราจร การซื้อสินค้าหนีภาษี เป็นต้น

การแบ่งประเภทมีแกนหลักอยู่ตรงความแตกต่างและความเหมือนกัน คือให้สิ่งที่แตกต่างกันแยกกัน และสิ่งที่เหมือนกันจัดเข้าพวกเดียวกัน ทำให้เราสามารถเข้าใจถึงองค์ประกอบหน้าที่และ

ความเป็นมาของสิ่งที่เราแยกประเภทให้ดีขึ้น สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตที่มีอยู่ในโลกนี้อยู่ในสภาพที่สามารถแยกประเภทได้ นอกจากนี้ พฤติกรรมสิ่งมีชีวิตก็อาจจะแยกประเภทได้เหมือนกัน อาชญากรรมเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่ง คือพฤติกรรมที่กระทำผิดกฎหมาย การกระทำผิดมีหลายรูปแบบ เพราะกฎหมายกำหนดความผิดไว้มากมาย ความผิดหลายอย่างนั้นมีความละม้ายคล้ายคลึงกัน ขณะเดียวกันก็มีความผิดหลาย ๆ อย่างที่แตกต่างกันออกไป การแยกประเภทจะต้องเป็นไปอย่างถูกต้องแน่นอน และมีความครอบคลุมเกี่ยวเนื่องกันเพื่อให้พฤติกรรมที่ละม้ายคล้ายคลึงกัน อยู่ในกรอบที่เราจะสามารถบรรยายลักษณะได้

การแบ่งประเภทอาชญากรรมที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน ก็คือ การแบ่งประเภทโดยการพิจารณาถึงปัจจัยทางสังคม มีนักคิดหลายคนได้พยายามทำการแยกประเภทของอาชญากรรมไว้ดังนี้

1. Lopez – Rey (ประพร วิบูลสุข, 2544 : 23) ได้แยกประเภทอาชญากรรมไว้ 2 ประเภท ชนิดใหญ่ ๆ คือ

1.1 อาชญากรรมที่ทำตามกันมาเป็นประเพณี เช่น อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคล หรือทรัพย์สินของสังคมน

1.2 อาชญากรรมที่มีได้ทำตามกันเป็นประเพณีเป็นอาชญากรรม ในฐานะของผู้อยู่ในตำแหน่งทางราชการ หรือกึ่งราชการ เช่น การฉ้อโกง การทุจริตต่อหน้าที่ราชการ การปลอมแปลงผลิตภัณฑ์ การค้ายาเสพติด เป็นต้น

2. Mickinney (ประพร วิบูลสุข, 2544 : 23) ได้แบ่งประเภทของอาชญากรรมออกเป็น 8 ประเภท ทั้งนี้โดยพิจารณาถึงอาชีพของอาชญากร การสนับสนุนของกลุ่มต่อการประกอบอาชญากรรม ความตรงกันระหว่างพฤติกรรมของอาชญากรรมกับพฤติกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย และปฏิภณของสังคมของการประกอบอาชญากรรม อาชญากรรมทั้ง 8 ประเภท มีดังนี้

2.1 อาชญากรรมรุนแรงที่กระทำต่อบุคคล เช่น การฆาตกรรม การทำร้ายสาหัส การข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น

2.2 อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สินตามโอกาส เช่น การลักทรัพย์รถยนต์ การลักทรัพย์ในห้างสรรพสินค้า การปลอมแปลงเช็ค การทำลายทรัพย์สินของสาธารณะ เป็นต้น

2.3 อาชญากรรมที่เกิดจากงานอาชีพ เช่น การฉ้อโกง ชักยอก ขายสินค้าปลอม เป็นต้น

2.4 อาชญากรรมการเมือง เช่น การก่อความไม่สงบ การก่อวินาศกรรม เป็นต้น

2.5 อาชญากรรมที่ทำลายระเบียบสังคม เช่น การเมาสุราอาละวาด โสเภณี การคิดยาเสพติด คนจรจัด เป็นต้น

2.6 อาชญากรรมที่ทำตามกันมาเป็นประเพณี เช่น การปล้นทรัพย์ การบุกรุกเข้าไปในบ้าน เป็นต้น

2.7 องค์การอาชญากรรม เช่น กลุ่มการพนัน กลุ่มผู้ค้ายาเสพติด กลุ่มโสเภณี

2.8 อาชญากรรมที่กระทำเป็นอาชีพ เช่น นักต้มตุ๋น นักล้วงกระเป๋า มือปืน เป็นต้น

3. ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ (2541 : 6 – 10) ได้แบ่งอาชญากรรมออกเป็น 5 ประเภท คือ

3.1 อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย หมายถึง อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดศีลธรรมจรรยาของบุคคล ที่เรียกว่า อาชญากรรมปราศจากผู้เสียหาย ก็เพราะผู้เสียหายและผู้กระทำผิดเป็นคนเดียว เช่น ความผิดเกี่ยวกับการพนัน การค้าประเวณี การทำแท้ง เป็นต้น

3.2 อาชญากรรมพื้นฐาน หมายถึง อาชญากรรมซึ่งเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย หรือชีวิต เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ วิวางทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย และฆ่าผู้อื่น เป็นต้น อาชญากรรมพื้นฐานยังแยกพิจารณาได้สองชนิด คือ อาชญากรรมพื้นฐานที่ไม่ใช้กำลังรุนแรง และอาชญากรรมพื้นฐานที่ใช้ความรุนแรง

2.3 อาชญากรรมองค์การ หมายถึง อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวเข้าด้วยกันตามสายการบังคับบัญชาในรูปขององค์การ โดยจัดวางแผนและดำเนินงานเพื่อไปประกอบธุรกิจผิดกฎหมายต่าง ๆ เช่น การค้าหญิงโดยบังคับค้าประเวณี การค้าสินค้าหนีภาษี การค้าไม้เถื่อน

2.4 อาชญากรรมคอปกขาว หมายถึง อาชญากรรมซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่ว่าจะในราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน และได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวไปในทางไม่ชอบ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว เช่น สมุหบัญชีทำการยกยอกเงินในความรับผิดชอบของตนเอง ข้าราชการรับเงินค่าคอมมิชชั่นจากการประมูลก่อสร้างสถานที่ของทางราชการ

2.5 อาชญากรรมพิเศษ หมายถึง อาชญากรรมที่มีลักษณะแตกต่างไปจากประเภทอาชญากรรมทั้ง 4 ประเภทที่กล่าวมาแล้ว แต่อาชญากรรมเหล่านี้มีความสำคัญและจำเป็นต้องได้รับความสนใจเป็นพิเศษ เช่นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและพาณิชย์ การก่อการร้าย และอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

โดยสรุป สาเหตุของอาชญากรรมนั้นส่วนหนึ่งเกิดจากบุคลิกภาพและสถานการณ์ อาชญากรรมเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่ง คือพฤติกรรมที่กระทำผิดกฎหมาย การกระทำผิดมีหลายรูปแบบ เพราะกฎหมายกำหนดความผิดไว้มากมาย ความผิดหลายอย่างนั้นมีความละม้ายคล้ายคลึงกัน ขณะเดียวกันก็มีความผิดหลาย ๆ อย่างที่แตกต่างกันออกไป การแยกประเภทจะต้องเป็นไปอย่างถูกต้องแน่นอน และมีความครอบคลุมเกี่ยวเนื่องกันเพื่อให้พฤติกรรมที่ละม้ายคล้ายคลึงกัน อยู่ในกรอบที่เราจะสามารถบรรยายลักษณะได้ อาชญากรรมที่ทำตามกันมาเป็นประเพณี เช่น อาชญากรรมที่กระทำต่อ

บุคคลหรือทรัพย์สินต่อระเบียบของสังคม และอาชญากรรมที่มีได้ทำตามกันเป็นประเพณีเป็นอาชญากรรม ในฐานะของผู้อยู่ในตำแหน่งทางราชการ หรือกึ่งราชการ เช่น การฉ้อโกง การทุจริตต่อหน้าที่ราชการ การปลอมแปลงผลิตภัณฑ์ การค้ายาเสพติด เป็นต้น

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม อันเป็นความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน หรือองค์กรต่างๆ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน นั้นได้บังเกิดขึ้นในชุมชนต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งซีกโลกตะวันตก และซีกโลกตะวันออก ดังจะเห็นได้จาก ประเพณี “ลงแขก” (Cooperative Work) ซึ่งมีการปฏิบัติในหมู่เกษตรกรทั่วโลก

การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาครอบครัว กลุ่มละแวกบ้าน ชุมชน หมู่บ้าน ตลอดจนสังคมนั้น ได้พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในครอบครัว และในสังคมให้เจริญก้าวหน้า และผาสุกเรื่อยมา ซึ่งมีแนวคิดว่า

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวล ส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำการร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำการที่ตอบสนองความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

การมีส่วนร่วมยังอาจเกิดจากแนวคิดอื่น ๆ เช่น

1. ความศรัทธา ที่มีต่อความเชื่อถือนุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์ วิหาร เป็นต้น
2. ความเกรงใจ ที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้งที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ ออกปากขอแรง ผู้น้อยก็ช่วยแรง
3. อำนาจบังคับ เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับ ให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ

โคเฮน และอุฮอฟฟ์ (Cohen, J. M. and Uphoff, N. R., 1977 : 7 อ้างถึงใน อภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง, 2542 : 19) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ซึ่งไม่ใช่แต่เพียงการตัดสินใจเพียงอย่างเดียว ยังต้องให้การตัดสินใจควบคู่ไปกับการดำเนินงานด้วยการตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย เพราะการประเมินทำให้ได้รับผลสะท้อนกลับ (Feedback) นำไปสู่การตัดสินใจใหม่

โอเคลีย์ และมาร์สเดน (Oakley and Marsden, 2533 : 19-21 อ้างถึงใน นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2533) ได้กล่าวถึงตามลำดับจากความหมายกว้าง ๆ ไปสู่ความหมายโดยเจาะจงเพื่อให้เห็นข้อแตกต่าง ความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วม” มีความแตกต่างกันดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติ แต่ไม่ได้หวังจะให้ประชาชนเปลี่ยนโครงการหรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

2. การมีส่วนร่วม ในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือ ตอบสนองต่อโครงการพัฒนาขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินโครงการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนานอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลนั้นๆ ด้วย

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น อาจเข้าใจกว้างๆ ได้ว่า คือ การที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

5. การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีสิทธิ และหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาทางสุขภาพของเขามีความรับผิดชอบมากขึ้น ที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นเรื่องสุขอนามัยการระดมทรัพยากรท้องถิ่นและเสนอแนะทางแก้ไขใหม่ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษาองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึงว่าบุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้นเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและมุ่งใช้ความพยายามตลอดจนความเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินตามความคิดริเริ่มของตนเองนั้น การที่ได้มีการจัดการจะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพนั้นๆ โดยกลุ่มที่จะดำเนินการและความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้

หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา นักพัฒนาต้องอยู่บนรากฐานอันมั่นคงแห่งศรัทธาในตัวประชาชน มีความเชื่อในคุณค่าและศักยภาพของมนุษย์ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนมีความสำคัญและมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกัน จึงมีสิทธิอันพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม และอย่างบุคคลมีเกียรติ ในฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชนผู้หนึ่ง
2. บุคคลแต่ละคนมีสิทธิและสามารถกำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตนในทิศทางที่ตนต้องการ
3. บุคคลแต่ละคนถ้าหากมีโอกาสแล้ว ย่อมมีความสามารถที่จะเรียนรู้เปลี่ยนแปลงทัศนะ พฤติกรรม และพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นไป
4. มนุษย์ทุกคนมีพลังที่จะสร้างสรรค์ความคิดริเริ่ม ความเป็นผู้นำ และความคิดใหม่ๆ ที่ซ่อนเร้นอยู่ และพลังความสามารถเหล่านี้สามารถเจริญเติบโตและนำออกมาใช้ได้ ถ้าได้รับการพัฒนา
5. การพัฒนาพลัง และขีดความสามารถของชุมชนในทุกด้านเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาและมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของบุคคล ชุมชน และรัฐ (สำนักมาตรฐานการศึกษา, 2545 : 45-46)

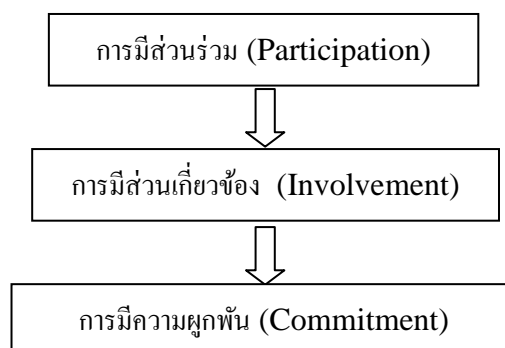
แสวง รัตนมงคลมาส (2542 : 2) ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง

1. กระบวนการซึ่งมวลชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมส่วนรวม
2. มวลชนที่เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน ตลอดจนทรัพยากรของตนต่อกิจกรรมนั้นๆ

จ้านง แรกพิณิจ (2540 : 11-13) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การสร้างกระบวนการเรียนรู้และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนี้ จะช่วยให้ประชาชนมีศักยภาพเพียงพอในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาต่อไปด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการนี้มีความต่อเนื่องไม่สิ้นสุด เมื่อนำองค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้มาเปรียบเทียบกับขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ทำให้สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้แท้จริง คือ กระบวนการเดียวกัน

อัครพร สาระทัน (2542 : 7) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร และในการให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติการกิจต่างๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน (Commitment) ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.1 ความผูกพันของการมีส่วนร่วม

(อรรถพร สาระพันธ์, 2542 : 7)

แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ภายใต้ระบอบการปกครองในรูปแบบของเสรีประชาธิปไตยนั้น ถือกันว่าอำนาจอธิปไตยหรือที่กล่าวกันว่าเป็นอำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศมีที่มาจากประชาชนนั่นเอง ดังนั้น การปกครองสังคม จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มวลสมาชิกทุกคนในสังคมหรือประชาชนในรัฐนั้นๆ ได้อยู่รวมกันโดยสงบสุข จึงต้องถือว่าความเห็นหรือการตัดสินใจของประชาชนในสังคมนั้นเป็นสำคัญ สำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ก็คือ ให้ประชาชนในรัฐสามารถออกเสียงต่อกิจการบ้านเมือง หรือกฎหมายต่างๆ ได้โดยตรง แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อรัฐหรือสังคมได้พัฒนาขึ้นและประชาชนในแต่ละรัฐมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากในอดีตอย่างมาก การที่จะให้บุคคลแต่ละคนเข้าไปใช้อำนาจแสดงออกซึ่งอำนาจในรูปแบบประชาธิปไตยทางตรงเช่นเดิมย่อมไม่อาจทำได้ ต่อมามีการพัฒนาการทั้งในทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรม จึงได้มีการพัฒนาการมีตัวแทนของประชาชนขึ้น เพื่อให้เป็นผู้แทนของราษฎรทำหน้าที่เป็นตัวแทนรับเอาความคิดเห็นของประชาชนไปดำเนินการให้เป็นผล โดยการออกเสียงแทนประชาชนในกิจการต่าง ๆ เช่นการออกกฎหมายต่าง ๆ ดังนั้น ระบอบประชาธิปไตยโดยมีผู้แทนที่เรียกกันว่า รูปแบบของประชาธิปไตยโดยอ้อมหรือโดยผู้แทน จึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีที่ว่าอำนาจอธิปไตยมาจากประชาชน โดยผู้แทนเหล่านั้นจะเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ (ตรากฎหมาย) และอำนาจบริหาร (คณะรัฐมนตรี) แทนประชาชน นั่นคือการให้ผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่แทนประชาชนนั้น จะต้องตั้งอยู่บน หลักสมมติฐานที่ว่าผู้แทนราษฎรซึ่งประชาชนเลือกมานั้นเป็นตัวแทนของประชาชน แต่ตามความเป็นจริงหาพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงทางสังคมแล้ว จะพบว่าสิ่งที่ปรากฏก็คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดี หรือพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดก็ดี ย่อมมีผลประโยชน์ผูกพันกับวิธีหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง หรือแก่พรรคการเมืองของตน ซึ่งทำให้การแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยของผู้แทนราษฎรเหล่านั้นไม่ตรงกับ

เจตนาส่วนรวมของประชาชนได้ ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนยังคงเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดอย่างแท้จริง จึงทำให้เกิดแนวความคิดในเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ขึ้น ซึ่งประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการที่อำนาจในการตัดสินใจต่างๆ นั้นไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจดังกล่าวควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อให้ทุกๆ คนได้มีสิทธิหรือโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม ซึ่งการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น สามารถทำได้ในหลายรูปแบบและมีระดับขั้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แตกต่างกันออกไป โดยสามารถเรียงลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากน้อยไปหามากได้ดังนี้ คือ การให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน การปรึกษาหารือ การวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติ การควบคุมโดยประชาชน (สนั่น อินทรประเสริฐ, 2548 : 3 - 4)

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หรือฉบับปัจจุบัน เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ในกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ และผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2550) ยังแตกต่างไปจากที่ผ่านๆ มา โดยมีการรับรองสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคให้กับประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างมาก และนอกจากนี้ ได้มีการบัญญัติเรื่องแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในหมวด 86 ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ โดยต้องจัดให้มีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนการจัดทำบริการสาธารณะและต้องจัดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น และผลการตัดสินใจของรัฐได้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบขององค์การทางวิชาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น และต้องไม่กระทำการที่มีลักษณะเป็นการแทรกแซงการดำเนินงานของสื่อมวลชนทั้งของรัฐและเอกชนในการเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้อำนาจรัฐ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร
4. จัดให้มีมาตรฐานกลางในการกำกับดูแล ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และให้มีการตระกุกหมาย เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

6. ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

สรุป ในด้านประชาชนและชุมชนบทบาทในการป้องกันอาชญากรรม “โดยการลดช่องว่างและโอกาส” อาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปมักมีปัจจัยสำคัญสองประการคือ มูลเหตุจูงใจในการกระทำผิด และ ลดช่องโอกาสในการกระทำผิด ในส่วนที่เกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิด เป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือตัวอาชญากร ส่วนการลดโอกาสนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมดังนั้นในการพิจารณาถึงบทบาทของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมเน้นในเรื่องการลดโอกาสในการกระทำผิดโดยการป้องกันตนเอง

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

เป็นที่ยอมรับในแง่อาชญากรรมว่า การป้องกันอาชญากรรมเป็นสิ่งสำคัญ หากเกินขีดความสามารถของการป้องกันถือเป็นการปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งถือเป็นสิ่งที่จำเป็นเช่นกัน อาชญากรรมอาชีวะมักจะแฝงเร้นอยู่ในสังคมและชุมชนทั่วไป จึงเป็นการยากที่ฝ่ายปราบปรามจะแยกอาชญากรเหล่านี้ออกจากกลุ่มพลเมืองได้ ดังนั้นมาตรการที่ดีที่สุดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้ได้ผลก็คือ การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมของประชาชนขึ้นอยู่กับเสริมสร้างสัมพันธภาพทางสังคมร่วมกันระหว่างตำรวจกับประชาชน (ประเสริฐ เมฆมณี, 2544 : 434) สัมพันธภาพอันดีก็คือ ความคุ้นเคยและความเป็นมิตรกัน เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดการเคารพกัน (ไชยศ เหมะรัชตะ, 2543 : 378) ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้บำเพ็ญตนในทางที่เป็นมิตรกับประชาชนอย่างจริงจัง และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในภารกิจของตำรวจ

การมีส่วนร่วมในการควบคุมอาชญากรรมของประชาชนนั้น สามารถเข้าร่วมได้ 3 ขั้นตอน คือ การป้องกัน ปราบปราม และการฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำผิด

สำหรับการป้องกัน และการปราบปราม (การร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ) การมีส่วนร่วมแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ 1) การป้องกันในระดับบุคคลและครอบครัว 2) การป้องกันในระดับชุมชน

และ 3) การปราบปรามโดยเฉพาะความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในแต่ละระดับมีรายละเอียดดังนี้ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2541 : 34-65)

1. การป้องกันในระดับบุคคลและครอบครัว ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 ไม่ควรทิ้งบ้านเรือนไว้โดยไม่มีคนเฝ้าดูแล ควรให้คนที่เชื่อถือไว้วางใจได้อยู่ดูแลบ้านหรือที่พักรักษาตลอดเวลา
 - 1.2 ก่อนออกจากบ้านหรือที่พักรักษา ควรปิดประตูหน้าต่างใส่กลอน กุญแจให้เรียบร้อย
 - 1.3 ความร่วมมือกับเพื่อนบ้านในการดูแลบ้าน เมื่อออกจากบ้านก็ควรฝากเพื่อนบ้านให้ดูแล
 - 1.4 ไม่ควรเก็บทรัพย์สินที่มีค่ามาก หรือเงินสดจำนวนมากไว้ในบ้าน
 - 1.5 ที่วางเปล่าซึ่งอยู่ติดกับที่พักรักษาไม่ควรปล่อยให้มิดิน ไม้หรือหญ้าขึ้น เพราะคนร้ายอาจใช้เป็นที่ยกำบังเข้าทำการลักทรัพย์ และใช้เป็นที่ยซ่อนตัวหรือหลบหนีได้ง่าย
 - 1.6 บริเวณบ้านควรทำรั้วให้สูงและทึบ ควรเปิดไฟฟ้าให้มีแสงสว่างทั่วบริเวณบ้าน
 - 1.7 เลี้ยงสุนัข หรือสัตว์อื่นที่ส่งเสียงดังเพื่อช่วยเตือนภัย สุนัขที่เลี้ยงควรเป็นพันธุ์ที่เห่าเก่ง ๆ และขังกรงไว้ในบ้าน เพื่อกันถูกวางยา
 - 1.8 บ้านสองชั้นที่ต่อเนื่องกับครัว ควรปิดประตูหน้าต่างให้หนาแน่นแข็งแรง และการรับประทานอาหารชั้นล่าง ควรปิดประตูหน้าต่างชั้นบนให้เรียบร้อยทุกครั้ง
 - 1.9 เมื่อมีผู้โทรศัพท์มาถามว่า มีใครอยู่บ้านหรือไม่ อาจเพื่อหาทางเข้ามาโจรกรรม ให้ตอบว่ามีอยู่หลายคน
 - 1.10 ควรเล่ารายละเอียดและกลอุบายต่าง ๆ ของคนร้ายให้กับคนรับใช้หรือผู้ที่พักรักษาทราบ เพื่อเตือนอย่าให้หลงเชื่อเล่ห์เหลี่ยมของคนร้าย และมีการเตรียมพร้อมในการป้องกันเหตุร้าย
 - 1.11 การติดตั้งสัญญาณแจ้งภัย ควรใช้สัญญาณไซเรน เนื่องจากคนร้ายมักกลัวเสียงดัง และเพื่อนบ้านใกล้เคียงทราบ จะได้ช่วยเหลือหรือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ
 - 1.12 การจ้างคนงาน คนรับใช้หรือพนักงาน ควรมีสำเนาบัตรประชาชน หรือบัตรประจำตัวต่าง ๆ ถ่ายรูป และรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ญาติพี่น้องเพื่อทราบที่อยู่ ความเป็นมา อาชีพเดิม ความประพฤติ ตลอดจนญาติพี่น้องหรือคนรู้จักเพื่อสามารถติดต่อในภายหลังได้
 - 1.13 เมื่อทราบเหตุหรือรู้ว่ามีคนร้ายเข้าบ้าน อย่าคิดจับคนร้ายด้วยตนเองเพราะอาจได้รับอันตราย ควรป้องกันโดยพยายามทำให้ผู้อื่นหรือร้องตะโกนขอความช่วยเหลือ
 - 1.14 จดรายละเอียด ตำหนิ หรือลักษณะพิเศษของทรัพย์สินที่มีค่า และถ่ายรูปเก็บไว้ทุกรายการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าของทรัพย์สินรวม 4 ประการคือ

1.14.1 ให้เจ้าของทรัพย์สินสามารถจดจำลักษณะของทรัพย์สินได้อย่างแม่นยำ และเป็นการป้องกันการเปลี่ยนแปลงสภาพของทรัพย์สินให้มากยิ่งขึ้น

1.14.2 ในการติดตามทรัพย์สินที่ตกหล่นสูญหายหรือถูกโจรกรรมได้ง่าย

1.14.3 ในการแจ้งความและสืบสวนหาพยานหลักฐานแห่งการกระทำผิดที่จะ ชักนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำผิด

1.14.4 การป้องกันอาชญากรรมเกี่ยวกับการรับซื้อทรัพย์สินที่ถูกโจรกรรม และเป็นการช่วยให้ประชาชนเพิ่มความระมัดระวัง หรือลดโอกาสแห่งการสูญเสียทรัพย์สิน โดย ประมาทไปได้เป็นอย่างดี

1.15 ระมัดระวังในการเปิดประตูรับ และการพูดคุยกับคนแปลกหน้า โดยบุคคลที่ ออกมาพบผู้ที่มาติดต่อควรเป็นผู้ที่มีเซาว์ไหวพริบทันเหตุการณ์พอควร เพื่อเป็นการป้องกันการให้ ข้อมูลแก่คนแปลกหน้า

1.16 การจัดสภาพกายภาพที่เกี่ยวกับภายนอกและภายในอาคารที่เรียกว่าการเสริม ความแกร่งให้เป้าหมาย ซึ่งมีหลักใหญ่ใจความคือ การเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อป้องกันการบุกรุกหรือ อย่างน้อยก็ทำให้การบุกรุกเข้าไปสถานที่ยากลำบากและใช้เวลามากยิ่งขึ้น เช่น กุญแจที่มีคุณภาพดี และ ลักษณะของบานประตูหน้าต่างที่มั่นคงและแข็งแรง และบานหน้าต่างที่เปิดไว้ประจำเพื่อการถ่ายเท อากาศจะต้องอยู่ในด้านที่ไม่อับสายตา ส่วนบานหน้าต่างที่อับสายตาควรเปิดเป็นครั้งคราวในเวลา กลางวันเมื่อมีผู้อยู่อาศัย และควรปิดเสมอในเวลากลางคืน มีการติดเหล็กตัด และควรมีการสำรวจความ มั่นคงปลอดภัยของประตูหน้าต่าง เพื่อหาจุดบกพร่องเพื่อแก้ไข (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2541 : 48-52)

1.17 ควรติดตั้งตู้รับจดหมายแบบทึบ เพื่อประโยชน์ไม่เพียงแต่ป้องกันการสูญหาย ของจดหมาย แต่ยังช่วยเก็บจดหมายไว้ไม่ให้ล่อลวงตาบุคคลที่ผ่านไปมา โดยเฉพาะนักฉวยโอกาส

2. การป้องกันในระดับชุมชน แบ่งออกเป็นทั้งรูปธรรม และนามธรรม ดังนี้

2.1 นามธรรม (ความสัมพันธ์ของคนในสังคม) เป็นไปดังที่ ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2541 : 66-81) กล่าวไว้ดังนี้

2.1.1 มาตรการเพื่อบ้านเตือนภัย คือ มาตรการป้องกันอาชญากรรมที่ต้องอาศัย ความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในชุมชนช่วยกันสอดส่องและแจ้งพฤติกรรมบุคคล ยานพาหนะ หรือ สภาวะการณ์ที่น่าสงสัยไปยังตำรวจท้องที่และเพื่อนบ้าน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการประชาชนป้องกัน อาชญากรรมขึ้น เพื่อกระจายความคิดและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย คณะกรรมการชุดนี้มีบทบาทสำคัญในการวางแผนรณรงค์ต่อต้านโจรภัยตามแผนป้องกันอาชญากรรม ในชุมชน และเชิญชวนให้ประชาชนทุกคนครอบครัวเข้าเป็นสมาชิกอาสาสมัครในโครงการ

2.1.2 สายตรวจประชาชน คือ การที่เพื่อนบ้านใกล้เคียงเฝ้าระวังและแจ้งเหตุที่จะจัดหมายกำหนดการหมิ่นเหม่ เพื่อช่วยกันรับผิดชอบตรวจตราในเขตพื้นที่ใกล้บ้านตน และยังสามารถใช้ช่วงเวลานี้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับเพื่อนบ้านของตนในย่านนั้น ๆ ให้ความช่วยเหลือแนะนำหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ในชุมชน รวมทั้งช่วยตรวจตราประตูหน้าต่างปิด-เปิดไฟให้แสงสว่าง และดูแลความเรียบร้อยภายนอกบ้านให้แก่สมาชิกในชุมชน เป้าหมายคือ ช่วยกันสร้างชุมชนของตนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมให้มากที่สุด ส่งเสริมความสัมพันธ์และความอบอุ่นภายในชุมชน รวมทั้งเกื้อกูลซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ

2.1.3 ตรวจตราบ้านเรือน เป็นมาตรการที่มุ่งช่วยเป็นหูเป็นตาแทนกันระหว่างเพื่อนบ้านใกล้เคียงเดินทางไปธุรกิจหรือพักผ่อนต่างจังหวัด โดยเฉพาะเมื่อไม่มีคนดูแลบ้าน ซึ่งนอกจากเพื่อนบ้านจะเป็นหลักในการช่วยเอาใจใส่ดูแลสถานแล้วก็ยังสามารถร้องขอให้ตำรวจช่วยตรวจตราเพื่อส่งเสริมการดูแลของเพื่อนบ้านได้ด้วย

2.1.4 การจัดให้มียามรักษาความปลอดภัยในย่านชุมชนหรือที่อยู่อาศัยโดยประชาชนเป็นผู้ริเริ่มนั้น นับเป็นการป้องกันเหตุร้ายเบื้องต้นมิให้เกิดขึ้น และยังช่วยในการให้ข่าวสารข้อมูลอาชญากรรมแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอย่างดี

2.2 วัฏจักร (กายภาพ)

2.2.1 การให้แสงสว่างตามท้องถนนและบริเวณสาธารณะอันมีผลยับยั้งการประกอบอาชญากรรม เพราะแสงสว่างนอกจากจะช่วยเพิ่มโอกาสที่จะพบเห็น และจดจำตำหนิรูปพรรณคนร้ายและพฤติกรรมอาชญากรได้ชัดเจน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนจับกุมผู้กระทำผิดแล้ว แสงสว่างยังช่วยให้สุจริตชนใช้พื้นที่สาธารณะในยามค่ำคืนมากขึ้น

2.2.2 อิทธิพลของความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ที่มีการป้องกันโจรกรรม คือ การจัดวางสภาพแวดล้อมทางกายภาพบางลักษณะจะกระตุ้นความรู้สึกหวงแหนอาณาเขตของตน ซึ่งอาณาเขตดังกล่าวเป็นพื้นที่ซึ่งอยู่นอกรั้วออกมา และเมื่อมีคนแปลกหน้าเข้ามาในพื้นที่ดังกล่าวก็จะถูกจับตามองทันที ถ้าบุคคลดังกล่าวเป็นคนร้ายโอกาสที่จะลงมือกระทำการก็น้อยลงหรือหมดไป ซึ่งการกระตุ้นดังกล่าวเป็นผลของการพัฒนาพื้นที่สาธารณะของชุมชน เช่น ทางเดิน ถนน ฯลฯ ให้มีคุณสมบัติด้านป้องกันอาชญากรรม โดยการปิดกั้นตรอก ซอย และถนนเชื่อมต่อที่ไม่จำเป็น เพื่อลดจำนวนการสัญจรโดยบุคคลแปลกหน้าไปสู่ย่านที่อยู่อาศัย และเพื่อเป็นการสกัดกั้นไม่ให้บุคคลแปลกหน้าเข้าไปพลุกพล่านโดยไม่จำเป็น กับได้ประกาศให้มีการสงวนถนนหนทางสำหรับใช้ประโยชน์เฉพาะแก่ผู้มีกิจกรรมติดต่อหรือผู้มีบ้านอยู่อาศัยในแถบนั้นเป็นการเฉพาะ

3. การปราบปรามโดยเฉพาะความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
 - ประชาชนสามารถช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปราบปรามอาชญากรรมหลังจากที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้ว ที่สำคัญได้แก่ (ประเสริฐ เมฆมณี, 2544 : 452)
 - 3.1 การแจ้งความแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ใกล้ที่สุดและโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งสามารถกระทำได้นี้
 - 3.1.1 โทรศัพท์แจ้งศูนย์วิทยุตำรวจนครบาล หมายเลข 191 หรือ
 - 3.1.2 โทรศัพท์แจ้งหน่วยปราบปรามป้องกันภัย หมายเลข 123 หรือ
 - 3.1.3 โทรศัพท์แจ้งสถานีตำรวจท้องที่ที่เกิดเหตุ หรือ
 - 3.1.4 แจ้งกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้ที่สุด เช่น ตู้ยาม สายตรวจ เป็นต้น
 - 3.2 การรักษาร่องรอยสภาพเกิดเหตุให้อยู่ในสภาพเดิม
 - 3.3 การพยายามจดจำเหตุการณ์ที่พบเห็นเกี่ยวกับการกระทำผิดโดยละเอียดถี่ถ้วนเพื่อประโยชน์ในการตอบข้อซักถามของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
 - 3.4 หากรู้เบาะแสของคนร้ายก็จำเป็นต้องบอกกล่าวหรือแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจและมีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องสงสัยแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ
 - 3.5 ช่วยจับกุมผู้กระทำผิดเฉพาะหน้า หรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจตามที่ได้รับคำขอร้องหรือคำสั่งให้ช่วย
 - 3.6 การเป็นพยานชี้ตัวผู้กระทำผิดที่ถูกจับกุมไปสอบสวน

ข้อมูลพื้นฐานสถานีตำรวจภูธรคลองวาฬ

สภาพทางภูมิศาสตร์

ท้องที่สถานีตำรวจภูธรคลองวาฬ มี 2 ตำบล ตั้งอยู่ตามแนวภูเขาตะนาวศรี มีเนื้อที่ 220.76 ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ ติดต่อสถานีตำรวจภูธรเมืองประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทิศใต้ ติดต่อสถานีตำรวจภูธรห้วยยาง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทิศตะวันออก ติดต่อทะเลอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อประเทศเมียนมาร์

เขตสถานีตำรวจนครคลองวาฬ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวน 2 ตำบล คือ

1. ตำบลคลองวาฬ
2. ตำบลห้วยทราย

พื้นที่รับผิดชอบ

1. ตำบลคลองวาฬ มีพื้นที่ 94 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 1 เทศบาล 1 องค์การบริหารส่วนตำบล

เทศบาลตำบลคลองวาฬ มีพื้นที่ 3 ตารางกิโลเมตร มี 6 ชุมชน คือ

1. ชุมชนบ้านบน
2. ชุมชนกลางบ้าน
3. ชุมชนหัวบ้าน
4. ชุมชนชาวเรือ
5. ชุมชนร่วมพัฒนา
6. ชุมชนปากคลอง

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองวาฬ มี 9 หมู่บ้าน คือ

1. หมู่ที่ 1 บ้านคลองวาฬ
2. หมู่ที่ 2 บ้านหนองหิน
3. หมู่ที่ 3 บ้านทางหวาย
4. หมู่ที่ 4 บ้านห้วยโทน
5. หมู่ที่ 5 บ้านห้วยใหญ่
6. หมู่ที่ 6 บ้านด่านสิงขร
7. หมู่ที่ 7 บ้านสวนขวัญ
8. หมู่ที่ 8 บ้านนาทอง
9. หมู่ที่ 9 บ้านหนองน้ำขาว

2. ตำบลห้วยทราย มีพื้นที่ 126.76 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 1 องค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย มี 13 หมู่บ้าน คือ

1. หมู่ที่ 1 บ้านวังด้วน
2. หมู่ที่ 2 บ้านห้วยพุ
3. หมู่ที่ 3 บ้านวังมะเดื่อ

4. หมู่ที่ 4 บ้านสองกะลอน
5. หมู่ที่ 5 บ้านหุบผึ้ง
6. หมู่ที่ 6 บ้านห้วยน้ำโจน
7. หมู่ที่ 7 บ้านโป่งเกตุ
8. หมู่ที่ 8 บ้านลานไทร
9. หมู่ที่ 9 บ้านห้วยทราย
10. หมู่ที่ 10 บ้านหัวโก
11. หมู่ที่ 11 บ้านต้นเกตุ
12. หมู่ที่ 12 บ้านเกตุคู่
13. หมู่ที่ 13 บ้านหนองจับไก่อ

ประชากร มีทั้งหมดจำนวน 23,381 คน

ตำบลคลองวาฬมีประชากร 13,430 คน ประกอบด้วย ชาย 6,648 คน หญิง 6,782 คน

ตำบลห้วยทรายมีประชากร 9,951 คน ประกอบด้วย ชาย 4,871 คน หญิง 5,080 คน

ประชากรแฝง (พม่า,กัมพูชา, ลาว) 346 คน ประกอบด้วย พม่า 341 คน กัมพูชา 2 คน และ ลาว 3 คน

หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวาฬ ประกอบกิจการธุรกิจห้องเย็น บริษัท/ห้างหุ้นส่วน มี 12 บริษัท, มี 28 ห้างหุ้นส่วนจำกัด (ตำบลคลองวาฬ มี 12 บริษัท 21 ห้างหุ้นส่วน, ตำบลห้วยทรายมี 7 ห้างหุ้นส่วน)

การนับถือศาสนา

ประชากรร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธ อีกร้อยละ 5 นับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ มีสถานที่สำคัญทางศาสนา ดังนี้

วัดทางพุทธศาสนา มี 6 วัดคือ

1. วัดคลองวาฬ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวาฬ ซึ่งเป็นวัดพระอารามหลวง มีพระเทพสิทธิวิมล เจ้าคณะจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นเจ้าอาวาส
2. วัดหนองหินประชาราม ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 2 ตำบลคลองวาฬ
3. วัดด่านสิงขร ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 6 ตำบลคลองวาฬ
4. วัดเกตุชยาราม ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 8 ตำบลห้วยทราย
5. วัดวังมะเดื่อ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยทราย
6. วัดสองกะลอนประชารักษ์ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 4 ตำบลห้วยทราย

มัสยิดอิสลาม มีจำนวน 1 แห่ง คือมัสยิดอัลอัสซอร์ บ้านต้นเกตุ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 11 ตำบล
ห้วยทราย

โบสถ์คริสต์จักร มี จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยทราย

สถานศึกษามี 11 แห่งคือ

1. โรงเรียนบ้านคลองวาฬ
2. โรงเรียนบ้านหนองหิน
3. โรงเรียนบ้านทางหวาย
4. โรงเรียนบ้านห้วยกอมิตรภาพ ที่ 72
5. โรงเรียนบ้านห้วยใหญ่
6. โรงเรียนบ้านด่านสิงขร
7. โรงเรียนอุดมราชภัคดี
8. โรงเรียนห้วยน้ำพุ
9. โรงเรียนพัฒนาประชานุเคราะห์
10. โรงเรียนเศรษฐพานิชวิทยา
11. โรงเรียนประชารังสรรค์

สถานพยาบาล มีจำนวน 4 แห่ง

ศูนย์สุขภาพชุมชนคลองวาฬ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 ตำบลคลองวาฬ

ศูนย์สุขภาพชุมชนด่านสิงขร ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 6 ตำบลคลองวาฬ

ศูนย์สุขภาพชุมชนห้วยน้ำพุ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 2 ตำบลห้วยทราย

ศูนย์สุขภาพชุมชนห้วยทราย ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยทราย

สถานที่ราชการอื่น ๆ มีจำนวน 16 แห่ง

1. กองกำกับตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 (ค่ายพระมงกุฎเกล้า)
2. กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 146
3. ที่ทำการตำรวจตรวจคนเข้าเมืองด่านสิงขร
4. สถานีวิจัยประมงคลองวาฬ
5. ศูนย์พัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งประจวบคีรีขันธ์
6. อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ
7. สถานีเพาะชำกล้าไม้ประจวบคีรีขันธ์
8. สำนักงานหน่วยป้องกันรักษาป่าที่ ปช.4
9. สำนักงานประปาย่อยคลองวาฬ

10. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1
11. สถานีควบคุมไฟฟ้าจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
12. สำนักงานสวนป่าเขาไม้รวก
13. สำนักงานเทศบาลตำบลคลองวาฬ
14. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองวาฬ
15. องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย
16. ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สถานที่รับซื้อของเก่า มี 3 แห่ง

สถานที่ท่องเที่ยว

อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ

จุดผ่านแดนชั่วคราว ช่องทางด้านสิงขร

อ่าวมะค่า

จุดชมวิว

สถานที่พักผ่อนมี 7 แห่ง สถานีบริการน้ำมัน มี 7 แห่ง ร้านอาหารคาราโอเกะ จำนวน 9 ร้าน พื้นที่รับผิดชอบทางทะเลที่สำคัญคือ เกาะจาน ซึ่งเป็นเกาะที่มีการทำรังนกนางแอ่นที่ดีของประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดอกไม้ บุญสิทธิ์, ร.ต.ท. (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนเจ้าพนักงานของตำรวจในการควบคุมอาชญากรรม ศึกษาในเขตรับผิดชอบของ สภ.อ.ศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า เพศไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรมในเขต สภ.อ.ศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ณัฐพงษ์ อินทรลักษณ์ (2541:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบอาชีพรถจักรยานยนต์รับจ้างในการป้องกันอาชญากรรม : กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรตำบลประจักษ์น้ำจุกพาลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ประกอบอาชีพรถจักรยานยนต์รับจ้างในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรตำบลประจักษ์น้ำจุกพาลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมน้อย จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และระยะเวลาการประกอบอาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบอาชีพจักรยานยนต์รับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการมี

ประสบการณ์ในการถูกจับกุมไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบอาชีพรถจักรยานยนต์รับจ้างในการป้องกันอาชญากรรมในเขตสถานีตำรวจนครบาลประตูน้ำจุกพาลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี

สมชาย นุ่มโต (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมตามความคาดหวังของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรรในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 31-35 ปี สมรสแล้ว มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน ไม่มีผู้อยู่ในบ้านตลอด 24 ชั่วโมง ไม่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และเคยพบเห็นการประกอบอาชญากรรม อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีคณะกรรมการประจำหมู่บ้าน และมีหน่วยรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีคณะกรรมการประจำหมู่บ้านจัดสรรและหน่วยรักษาความปลอดภัยให้แก่ผู้พักอาศัยและควรมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์รับผิดชอบ ต่อหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว การมีคนเฝ้าบ้าน ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ประสบการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรม การเข้าร่วมกิจกรรมกับตำรวจ การมีญาติเป็นตำรวจ การมีคณะกรรมการหมู่บ้าน และการมีหน่วยรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กับบทบาทของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม

ประพร วิบูลสุข (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมในการป้องกันอาชญากรรมของสถานีตำรวจนครบาลวังทองหลวง พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมของสถานีตำรวจนครบาลวังทองหลวงอยู่ในระดับต่ำ การร่วมประชุมปรึกษาหารือกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด และการจัดกิจกรรมร่วมกันในชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนบ้าน อันส่งผลถึงความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน เป็นกิจกรรมที่สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมมีส่วนร่วมมากกว่าประเด็นอื่น ๆ ส่วนปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ ความสนใจข้อมูลข่าวสารอาชญากรรม แหล่งข้อมูลในการรับรู้ปัญหาอาชญากรรม การให้ความร่วมมือเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ของตำรวจ ประสบการณ์เกี่ยวกับตำรวจ และความคิดเห็นต่อตำรวจ มีผลทำให้การมีส่วนร่วมของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ไม่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกัน

นพพล มุขมา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร: กรณีศึกษาหมู่บ้านกฤษดานนคร พบว่า ผู้ที่พักอาศัยภายในหมู่บ้านกฤษดานนคร และหมู่บ้านเลิศปิยะวรรณ มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ได้แก่ เพศ อายุ

รายได้ ประสบภัยด้านอาชญากรรม กรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย ระยะห่างจากถนนใหญ่ บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านและความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน

รุ่งระวี สุขัง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของสมาชิกตำรวจชุมชนประจำตำบล: ศึกษาเฉพาะพื้นที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า สมาชิกตำรวจชุมชนประจำตำบลมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม คือ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม รายได้ ทักษะคดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความสนใจติดตามปัญหาอาชญากรรมในท้องถิ่น ความสนใจติดตามปัญหาอาชญากรรมโดยทั่วไป และการรับรู้ปัญหาอาชญากรรม ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม คือ เพศ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อาชีพ และการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

ไพบุลย์ ปิ่นวัฒนชัย (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาบ้าในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่าในภาพรวมประชาชนมีความรู้สึกว่าสมาชิกในครอบครัวไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสาเหตุจากผู้เสพยาบ้า มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสาเหตุจากผู้ผลิตยาเสพติดชนิดยาบ้า และมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสาเหตุจากผู้ค้ายาเสพติดชนิดยาบ้า ทั้งนี้อาจเพราะผู้ที่ใช้ยาบ้ามักมีอาการจิตหวาดระแวงมากจนแยกไม่ออกเป็นบางครั้ง พูดไม่รู้เรื่อง เอะอะว่ามีคนมาทำร้าย มีภาพหลอน อาจเป็นอันตรายกับตนเองหรือผู้อื่น โดยเฉพาะเด็กหรือผู้หญิงที่ไม่มีทางต่อสู้ซึ่งมักปรากฏบ่อย จึงทำให้ประชาชนมีความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยจากยาบ้า ตำรวจไทยมีความสามารถและประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่มาก ตำรวจทำงานหนักกว่าข้าราชการทั่วไป ภารกิจหลักของตำรวจ คือ การป้องกันอาชญากรรม ปัญหาเสพติดมีความรุนแรง และแพร่ระบาดเข้าไปในทุกสถานที่ ทุกกลุ่ม ไม่เลือกเวลาและยากแก่การป้องกันแก้ไขให้หมดสิ้น ซึ่งการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นการตัดช่องโอกาสหรือการควบคุมหรือขจัดปัจจัยต่างๆ ที่จะกระทำผิดขึ้นไป และใช้กฎหมายบังคับ ดังนั้น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงเป็นภาระที่หนัก ประชาชนไม่มีประสบการณ์ การอบรมข้อมูลเกี่ยวกับผลร้ายของของยาเสพติดจากเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานอื่นในโครงการณรงค์ป้องกันต่อต้านยาเสพติด/ยาบ้า ประชาชนไม่มีเวลาอบรมแต่มีเจ้าหน้าที่ร้องขอให้อบรม ประชาชนมักจะแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติดหรือผู้ค้ายาเสพติดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ การดักเตือนเยาวชน ลูกหลานให้อยู่ห่างยาเสพติด ประชาชนรู้เบาะแสผู้ค้า ผู้ผลิต และผู้เสพยาบ้าในชุมชนส่วนใหญ่แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ บุตรหลานที่ติดยาเสพติดผู้ปกครองจะให้เข้ารับการรักษา ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติด เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในชุมชน

สุทธิดา เวียงโอสถ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกัน อาชญากรรมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระดับทัศนคติต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรม

วาทัญญู รุ่งรัศมี (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัดยโสธรพบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมกำหนดปัญหาและวางแผน ตามลำดับ แต่ที่น้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ทั้งนี้เพราะปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเสพติดโดยให้ผู้ที่มีความรับผิดชอบ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข บุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งจะส่งผลต่อการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมากขึ้น ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้แก่ เพศ อายุ ความเพียงพอของรายได้ การรับรู้ปัญหาเสพติด ความตระหนักในปัญหาเสพติด ภาวะผู้นำ ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ตำแหน่งทางสังคม การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด

สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธรคลองวาฬ ผู้เขียนได้นำเอาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ใน 5 ด้าน คือ ด้านร่วมคิดและเสนอความเห็น ด้านร่วมตัดสินใจ ด้านร่วมดำเนินการ ด้านร่วมรับประโยชน์ และด้านร่วมติดตามผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพราะจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการสรุปปัญหาอาชญากรรมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (2540 - 2544) ระบุว่าในคดีที่เกี่ยวกับเพศ ชีวิต ร่างกาย และเสรีภาพ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน คดีอุกฉกรรจ์ (ฆ่าผู้อื่น ปล้นฆ่า) มีแนวโน้มสูงจากเดิม นอกจากอาชญากรรมดังกล่าวข้างต้นที่เกิดขึ้นแล้ว ในปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ๆ ได้เข้ามามีผลร้ายต่อ

ประชาชนจำนวนมากโดยเฉพาะปัญหาหาเสพติด แรงงานต่างด้าว อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น โดยอาชญากรรมได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จากอดีตไม่มีความลับซับซ้อนในวิธีการกระทำความผิด โดยในปัจจุบันได้ใช้ความทันสมัยตามยุคโลกาภิวัตน์ อาทิ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต การบริการเงินด่วน ATM โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น เป็นอุปกรณ์ที่มีส่วนช่วยเสริมในการกระทำความผิดของอาชญากร โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ซึ่งได้มีการติดต่อผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรืออาจมีการก่อการทำลายระบบคอมพิวเตอร์ โดยการปล่อยไวรัส เป็นต้น เหล่านี้คือหนทางการประกอบอาชญากรรมในสมัยใหม่ที่ทำให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องศึกษาพัฒนาให้ทันกับวิวัฒนาการกระทำความผิดของอาชญากรให้ทันเพื่อจะได้ป้องกันชีวิตและทรัพย์สินผลประโยชน์ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการป้องกันอาชญากรรมครอบคลุมถึงกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดเงื่อนไขทางสังคมที่มีส่วนสัมพันธ์กับอาชญากรรม การปรับปรุงความสามารถของกระบวนการยุติธรรมที่จะสืบสวน จับกุม ตัดสินลงโทษ และฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับเข้าสู่สังคม รวมทั้งการลดสภาพการณ์ที่อาชญากรรมที่มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้ง่าย

ดังนั้นการศึกษาถึงการให้ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันตนเองและส่วนรวมจากปัญหาอาชญากรรมจึงเป็นเรื่องที่ควรนำมาศึกษา เพราะประชาชนเป็นปัจจัยหนึ่งของการเกิดอาชญากรรม ซึ่งเมื่อประชาชนหันมาให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของภาครัฐก็จะทำให้การป้องกันอาชญากรรมได้ผลดียิ่งขึ้น ในด้านประชาชนและชุมชนว่าบทบาทในการป้องกันอาชญากรรม “โดยการลดช่องว่างและโอกาส” อาชญากรรมที่เกิดขึ้น โดยทั่วไปมักมีปัจจัยสำคัญสองประการคือ มูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด และลดช่องโอกาสในการกระทำความผิด ในส่วนที่เกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด เป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือตัวอาชญากร ส่วนการลดโอกาสนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมดังนั้นในการพิจารณาถึงบทบาทของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมเน้นในเรื่องการลดโอกาสในการกระทำความผิดโดยการป้องกันตนเอง การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึงว่าบุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้นเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและมุ่งใช้ความพยายามตลอดจนความเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินตามความคิดริเริ่มของตนเองนั้น การที่ได้มีการจัดการจะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพนั้นๆ โดยกลุ่มที่จะดำเนินการและความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการตามนัยของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และมาตรา 3/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มุ่งเน้นที่จะพัฒนาการบริหารราชการให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น หมายถึงการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมซึ่งจัดให้ระบบการบริหารราชการเป็นระบบเปิด (Open governance) โดย ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ รวมถึงภาคประชาสังคม มีโอกาสเข้าร่วมใน 5 มิติคือ (1) ร่วมคิดและเสนอ

ความเห็น (2) ร่วมตัดสินใจ (3) ร่วมดำเนินการ (4) ร่วมรับประโยชน์ และ (5) ร่วมติดตามผลการดำเนินงาน ผู้เขียนจึงได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม ในด้านร่วมคิดและเสนอความเห็น ด้านร่วมตัดสินใจ ด้านร่วมดำเนินการ ด้านร่วมรับประโยชน์ และ ด้านร่วมติดตามผลการดำเนินงาน

ด้านร่วมคิดและเสนอความเห็น หมายถึง กระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

ด้านร่วมตัดสินใจ หมายถึง การให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

ด้านร่วมดำเนินการ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงาน เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

ด้านร่วมรับประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนได้รับประโยชน์ จากการให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงาน

ด้านร่วมติดตามผลการดำเนินงาน หมายถึง การที่ประชาชนได้มีส่วนรับรู้ ติดตามผลการดำเนินงานของโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ